

Commissiesamenvatting deelrapport 'Beeldmateriaal van seksueel misbruik van minderjarigen'

Slachtoffers van georganiseerd sadistisch misbruik geven regelmatig aan dat er beeldmateriaal van het misbruik zou bestaan. In het algemeen is online beeldmateriaal van seksueel misbruik van minderjarigen een toenemend probleem. Hoewel de precieze omvang moeilijk te meten is, gaat het volgens gegevens van de Internet Watch Foundation (IWF) om een toename van 1 miljoen wereldwijde meldingen van beeldmateriaal in 2010 naar 19 miljoen meldingen in 2019. In 2021 ging het in totaal om meer dan 30 miljoen plaatjes. De aard van het beeldmateriaal varieert sterk: van foto's of video's van gefilmde seksuele handelingen, tot zelfgemaakte beelden die bijvoorbeeld door *grooming* en *sextortion* zijn verkregen, tot livestreaming van misbruik. De ernst van het beeldmateriaal dat gezien wordt, varieert van minderjarigen in al dan niet seksuele poses tot sadistisch seksueel geweld en *hurtcore*. Ongeveer een derde van het beeldmateriaal valt in de zwaarste categorie (A) van misbruik van Interpol, en in 2019 betrof 46% van het beeldmateriaal kinderen jonger dan 10 jaar.

Bij detectie en opsporing van beeldmateriaal richten opsporingsdiensten zich op alle mogelijke opslag- en uitwisselingsplaatsen van foto's en video's. Dit omvat onder andere fysieke gegevensdragers zoals PC's en USB sticks, het 'normale' internet (*Clearweb*), filehosting/cloud services, afgeschermd berichtenservices zoals Whatsapp en Telegram, en het *Darkweb*. Opsporing gebeurt deels op basis van (anonieme) meldingen aan de autoriteiten of aan onafhankelijke instellingen zoals het Expertisebureau Online Kindermisbruik (EOKM). Anderzijds melden internet service providers zoals Microsoft, Google en Meta (Facebook) welk materiaal zij tegenkomen. Daarnaast zoekt de politie – in Nederland het Team Bestrijding Kinderporno en Kinderseksstoerisme (TBKK) van de Landelijke Eenheid – actief op de verschillende bovengenoemde opslagplaatsen.

Een veelgebruikte techniek voor automatische opsporing van kinderpornografisch beeldmateriaal, dat al bekend is in internationale opsporingsdatabases, is *hashing*. Er worden nieuwe automatische opsporingsmethoden ontwikkeld waarmee een algoritme geleerd wordt om bijvoorbeeld naaktheid te herkennen of een inschatting te maken van leeftijd, of in teksten (bijvoorbeeld titels of beschrijvingen van beeldmateriaal) te zoeken naar bepaalde zoektermen. Het gebruik van dit soort automatische detectiemethoden is echter nog in ontwikkeling, en is gebonden aan strenge privacy voorwaarden. In de toekomst zou mogelijk ook een algoritme ontwikkeld kunnen worden om actief naar rituele en satanische elementen in beeldmateriaal of titels en beschrijvingen daarvan te zoeken.

De politie (het TBKK), het OM en de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen, geven allen aan weliswaar beeldmateriaal van sadistisch misbruik van minderjarigen te zijn tegengekomen, maar geen misbruik met rituele of satanische aspecten. Ook private instanties en individuen zoals het EOKM, het *Child Protection Research Centre* (CPRC), juristen en zedenadvocaten, en journalisten van RTL Nieuws, Pointer en Bellingcat geven aan geen beeldmateriaal van deze vorm van misbruik gezien te hebben, maar wel van sadistisch misbruik. Slachtoffers zelf, een enkele therapeut en verschillende alternatieve mediabronnen zeggen dat zij wel beeldmateriaal van ritueel (satanisch) misbruik gezien hebben of geven aan dat dit bestaat. De ondervraagde experts

zeggen dat het moeilijk te achterhalen is wat de mate van organisatie van de daders die beeldmateriaal vervaardigen is, omdat meestal alleen slachtoffers in beeld zijn.

Theoretisch zou het zo kunnen zijn dat experts die *niet* door de Commissie gesproken zijn, of buitenlandse experts, wél bekend zijn met beeldmateriaal van seksueel misbruik met rituele en/of satanische aspecten. Er wordt noch in Nederland noch op internationaal niveau een database onderhouden met beschrijvingen van het beeldmateriaal, dus hierin kan ook niet gezocht worden. Echter, als dit type beeldmateriaal gezien zou zijn, zou dit door de aard ervan zoveel aanknopingspunten voor onderzoek zou geven, dat er ongetwijfeld een politieonderzoek ingezet zou zijn (aldus de coördinator van het TBKK). Met de hoge mate van internationale samenwerking tussen opsporingsdiensten op het gebied van online kindermisbruik zou het daarom onwaarschijnlijk zijn dat geen van de ondervraagde personen van een dergelijk politieonderzoek gehoord zou hebben.

Tot slot moet de motivatie van daders in acht genomen worden. In het geval van bekend beeldmateriaal van seksueel misbruik van minderjarigen wordt dit door daders veelal gedeeld via discussiefora op het *Darkweb*. Daarbij bespreken forumleden vaak eerst zaken van allerlei aard, waarna na een opbouw van vertrouwen beeldmateriaal gedeeld wordt. Extremer beeldmateriaal vereist vaak een langere opbouw van vertrouwen. De functie van deze fora is veelal het vinden van gelijkgestemden, met als motivatie status te verwerven. Bij beeldmateriaal dat binnen een (satanisch) netwerk vervaardigd wordt, werkt dit naar alle waarschijnlijkheid anders en zal de sociale status afhankelijk zijn van andere aspecten. Beeldmateriaal kan binnen een netwerk gebruikt worden, bijvoorbeeld voor dreiging tot afpersing voor het geval iemand het netwerk wil verlaten. Het delen van beeldmateriaal met vreemden van buiten het netwerk, of op internet in het algemeen, zou echter de kans op ontdekking vergroten. Dit is een mogelijke verklaring waarom beeldmateriaal van ritueel (satanisch) misbruik niet door opsporings- of andere instanties gezien wordt. Overigens geven Duitse deskundigen die door de Commissie gesproken zijn aan dat een mogelijke verklaring is dat alleen opnamen gemaakt worden van seksueel misbruik, en dat eventuele rituelen niet vastgelegd worden.